

TOLNA MEGYE
SPORTKONCEPCIÓJA
2002-2010

**Készítette: Tolna Megyei Önkormányzat
Humán Szolgálatok Központja
Sport Irodája**

**Szabó Miklós irodavezető
Vaszkó Judit sport szakreferens
Herczig Gábor sport szakreferens
Földesi Gyula sport szakreferens
Fazekas Gáspár sport szakreferens**

T a r t a l o m j e g y z é k

Tartalomjegyzék	2. old.
Bevezetés	3. old.
Általános helyzetkép	4. old.
Tolna megye sportjának részterületei: helyzetkép felvázolás törvényi kötelezettségek, célok, feladatok	
Nevelési és oktatási intézmények testnevelése és sportja	6.old.
Diáksport	8.old.
Szabadidősport	10.old.
Fogyatékkal élők sportja	12.old.
Versenysport	14.old.
Utánpótlásnevelés	17.old.
Sportszakemberképzés	19.old.
Sportegészségügy	20.old.
Sportlétesítmények	21.old.
Sportinformatika	23.old.
Önkormányzati sportfinanszírozás	24.old.
Nemzetközi sportkapcsolatok	26.old.

Bevezetés

A Magyar Köztársaság alkotmánya értelmében a területén élőknek joguk van a lehető legmagasabb szintű testi-lelki egészséghez. E jog – több más dolog mellett – a rendszeres testedzés biztosításával valósítható meg.

A sportról szóló törvény rögzíti: „Az állam aktív magatartásával elősegíti az állampolgárok testedzéshez, sportoláshoz fűződő jogának gyakorlati érvényesülését”. Ugyanezen jogszabály települési és térségi feladatokat is megfogalmaz. Egyik ilyen teendő a sport hosszú távú fejlesztési céljainak megfelelő sportkoncepció meghatározása.

A koncepció jelen értelmezésben nézőpontok, meglátások, elgondolások, ötletek egymással összefüggő rendszere, melyek Tolna megye testnevelésének és sportjának egészére, illetve annak egyes részterületeire vonatkoznak.

A dokumentum az alábbi rendező elveknek, követelményeknek megfelelően került összeállításra:

- minden részletében egyezzen a sporttörvény azon előírásaival, melyek a települési és megyei önkormányzatokra vonatkoznak;
- járuljon hozzá az egyetemes magyar sport fejlesztési céljainak megvalósításához;
- nyújtson támpontot a települési önkormányzatok testneveléssel és sporttal foglalkozó intézmények, társadalmi szervezetek, vállalkozások részére – önállóságuk tiszteletben tartásával – elképzeléseik, terveik kialakításához, megvalósításához;
- tárja fel és tudatosítsa a sport belső értékeit, biztosítsa a lehetőséget a megye lakosságának a megközelíthetőségre, hozzáférésre;
- legyen reális és lehetőleg politikamentes annak ellenére, hogy fontos politikai kérdésnek kell tekinteni többek között a lakosság egészségét, szabadidejének hasznos eltöltését.

Általános helyzetkép

Az 1989-ben elkezdődött rendszerváltozás következtében megváltozott a sportot körülvevő társadalmi, gazdasági környezet, melynek következményei azóta is – remélhetőleg már csak rövid ideig – érzékelhetőek.

- csökkent az állami sportirányítás szerepe,
- beszűkültek a sport állami finanszírozásának csatornái;
- a sportegyesületek számára a költségvetést biztosító pénzforrások elapadtak – a szocialista nagyvállalatok, mezőgazdasági termelőszövetkezetek tönkrementek vagy átalakultak, a miniszteriális szervezetek (HM, BM, FM) és önkormányzatok támogatási lehetőségei korlátozódtak;
- csökkent a sport kivételezett szerepe, a törvények a sportot is beépítették az általános szabályozásba;
- a gazdasági visszaesésben a lakosság nagy részének jövedelme stagnált, illetve csökkent – ezzel párhuzamosan kisebbedett a fizetőképes kereslet a sportolásra, sportszórakozásra, rövidült vagy eltűnt sokak életéből a sportolásra fordítható szabadidő.

A leírtak és még számtalan egyéb tényező eredményeképpen kialakult helyzetben a testnevelés és sport a forráshiány és ebből adódóan a feltételrendszer elégtelensége miatt komoly nehézségekkel küzdött és küzd mindmáig.

A rendszerváltozást követő időszak kormányai nem hagyták magára a válság jeleit mutató sportot, de az átalakulási folyamatban tevékenységükkel nem is segítették kellő mértékben. Ezt elsősorban a sport alappillérei, az egyesületek és a sportági műhelyek (szakosztályok) sínylették meg. Az ellehetetlenülés válaszreakciói a megszűnés, illetve az eladósodás megszokott jelenségekké váltak.

Ugyanakkor az állam szerepvállalásának csökkenéséhez alkalmazkodva ellentétes előjelű dolgok is történtek. Erősödni kezdtek a sport demokratikus társadalmi szerveződései, megjelentek a sportvállalkozások. Egymást követően alakultak a sportági (club, egy szakosztályos egyesület) önkormányzati alapon működő életképes sportszervezetek tudomásul véve azt, hogy

- a régi, automatizálódott pályák felszámolása, kiiktatódása akarva-akaratlanul külső és belső szabályzók működésének eredményeképpen folytatódik;
- új mechanizmusok kialakítása, bejáratása rendkívül idő, energia- és munkaigényes, problémáktól terhes, de az egyedüli járható utat jelentő megoldás.

A sport világának átalakulása tehát napjainkban is zajlik. Tudatos intézkedések előkészítésében, döntések meghozatalában hiba lenne figyelmen kívül hagyni néhány objektivitást, melyek alapján önkéntelenül kérdések fogalmazódnak meg.

És pedig:

- A magyar sport versenysport központú – élsport – olimpia centrikus. A nemzetközi rivalizáció óriási. Meddig vállalható a küzdelem a világ élvonalában való maradásért, és megéri-e? Az ellenfél központosított kiválasztási és felkészülési módszereket alkalmaz, a tudomány és technika legkorszerűbb vívmányait használja, ha kell, megveszi a legkiválóbb külföldi szakembereket is.
- A gazdaságilag fejlett országokban a sport üzlet, profitot termelő reklámhordozó, a szórakoztató ipar egyik húzó ágazata.

A minta adott.

A piaci szféra kialakulása Magyarországon is megkezdődött e területen is. Milyen gazdasági eszközök alkalmazása siettethetné ezt a folyamatot?

- Szerte a világban erősödő tendencia az egészségorientáció. Fokozott hangsúlyt kap a jó egészségi állapot megőrzése, a fizikai fittség iránti igény kibontakozódása. Magyarországon is fejlődik az egészségtudat, lassan kialakul az igény a rendszeres testedzés, mozgásgazdag életmód iránt. Milyen módszerekkel lehetne meggyorsítani e jelenség mielőbbi széles körű elterjedését?

A sportnak ugyanúgy, mint a világon mindennek, megvannak a sajátos fejlődési törvényszerűségei. Az, hogy jelenleg milyen és később milyen lesz, döntően a feltételek határozzák meg.

A feltételek viszont az anyagiak függvényében alakulnak, alakíthatók tudatosan.

Így teljesen egyértelmű, hogy a pénzügyi háttér határozza meg, hogy a koncepcióba fogalmazottak megvalósulnak-e közép, illetve hosszú távon.

Nevelési-oktatási intézmények testnevelése és sportja

Tolna megyében 105 alapfokú, 26 középfokú és 2 felsőfokú képzést folytató oktatási intézmény működik.

A tanuló-hallgató létszám megközelítően:

általános iskola:	22.000
középfokú iskola:	11.000
felsőfokú intézmény:	600

Tolna megye lakosságának hozzávetőlegesen 14 %-a rendelkezik tanulóviszonnal. Javarészt ez a korosztály képezi alanyi oldalról a diáksport, verseny- és szabadidős sport személyi feltételét.

Az oktatási intézmények fenntartóinak feladata a közoktatásban résztvevők szellemi és fizikai terhelési arányának optimalizálása és ehhez a személyi, tárgyi és anyagi feltételek biztosítása. A tanulók az iskolai testnevelési órák keretében tesznek szert mozgáskultúrára, ismerkednek meg különféle testgyakorlati és sportágak mozgásanyagával, szabályaival, fejlesztik fizikai képességeiket hozzájárulva ezzel a szocializációjukhoz, jellembeli fejlődésükhöz.

Az iskolai testnevelés tehát meghatározó jelentőséggel bír ezen életkori szakaszban és ezt követően is.

Tolna megye iskoláiban a szaktanári ellátottság megközelítően 100 %-os. A tantervi anyag feldolgozásához szükséges szaktudással a testnevelők rendelkeznek.

Egyre kevesebb viszont azon szakemberek száma, akik egy-egy sportághoz kötődve a technikai-taktikai képzés, képességfejlesztés mai modern elméletével tisztában vannak, edzői munka ellátására alkalmas készségekkel rendelkeznek. A testnevelő tanár-edzők (szakosztályoknál tevékenykedő) sorai erőteljesen ritkultak. A tárgyi feltételek általában mostohák. A tornaterem építési kampány sokat javított a helyzeten. Megyénkben 1990-1995 között 24 tornaterem épült. A szertárak feltöltése szerekllel, segédeszközökkel folyamatos, de nem kielégítő ütemű. Ennek oka többek között a sportszerek gyors amortizációja és viszonylag magas fogyasztói ára. Természetesen, mint minden, ez is lehet személyfüggő.

A fenntartók az óratermben rögzített számú tanórák megtartására az anyagi feltételeket biztosítják.

A testnevelési és sportfoglalkozások száma csökkenő tendenciát mutat.

Az iskolák pedagógiai programjaiba foglalt heti óraszámok különbözőek intézményenként a használatban levő tanterv típusától függően.

A közoktatási törvény szabályozza iskolafokonként a heti kötelező óraszámot és a napi maximális óraszámot. Ettől eltérni legfeljebb 10 %-kal lehet, speciális esetekben, indokoltan.

A nevelési-oktatási intézmények testnevelése és sportja jogszabályi háttérét a közoktatási törvény előírásai és miniszteri rendeletek képezik.

Célok:

A kötelező tanórai testnevelési órák számának lehetőség szerinti emelése és ehhez a feltételrendszer biztosítása.

Kiemelt feladatok az iskolai testnevelésben és sportban:

- A fenntartók testnevelő tanárok felvételénél, alkalmazásánál legyenek figyelemmel az oktatási intézménnyel kapcsolatos igényekre a település sportéletét illetően.
- Tanári továbbképzéseken, szakmai napokon sportági és legújabb edzéselméleti ismeretek is kerüljenek a témák közé.

- Ösztönözzék a testnevelő tanárokat sportoktatói, edzői, szakedzői képesítés megszerzésére a jogi háttér tisztázódása után.
- A megyei szakmai kiadványok esetenként tartalmazzanak pályázati felhívásokat, eszközvásárlási tájékoztatókat.
- Testnevelés óraszám emelési törekvések támogatása, kötött felhasználású normatíva képzésével.
- Testnevelő tanár-edzők erkölcsi, anyagi elismerése.
- A tárgyi feltételek folyamatos, a kor követelményeinek megfelelő fejlesztése.

Diáksport

A diáksport alapfeladata a közoktatásban tanulók sportfoglalkoztatási és versenyzési rendszerének kialakítása, működtetése.

A teendőket, a szervezéssel és irányítással járó munkát a Tolna Megyei Diáksport Tanács (TMDST) és a város-városkörnyéki diáksport bizottságok (DSB-k) végzik. A megye diáksport szervezeteire épülő, önkormányzati elv alapján működő társadalmi szervezet önálló jogi személyként érdekképviselői feladatokat is ellát. Szorosan, megállapodás által szabályozott módon együttműködik a megyei sportfeladatokat ellátó intézménnyel.

A megyében 93 alap, 24 közép és 2 felsőfokú képzést folytató tanintézetben működik diáksport szervezet, melyek többsége iskolai sportkör, (az iskola szerves része) kisebb része diáksport egyesület (önálló jogi személy). Velük napi kapcsolatban állnak a TMDST, valamint a területileg illetékes DSB-k szakmai segítséget nyújtva.

A megyei diáksport szervezet adott oktatási évhez kapcsolódóan 10-15 sportágban felmenő rendszerű város- városkörnyéki, megyei, országos elődöntő, országos döntő versenyt bonyolít le. E versenyrendszerben kb. 11.000 Tolna megyei diáksportoló vesz részt évente.

Az iskolai testnevelési órákon, az iskolai sportkörökben, a diáksport és társadalmi sportegyesületekben felkészített fiatalok eredményesség tekintetében a legrangosabb megmérettetéseken is méltóan képviselik megyénket.

A megye diáksportja több sportág utánpótlásában jelentős szereppel bír.

A sporttörvény az Európai Sport Charta szellemiségével egyezően kiemelt figyelmet szentel a gyermek- és ifjúsági sportnak. Egyértelműsíti, hogy a diáksport tevékenység fejlesztése, színvonalának emelése prioritást kell, hogy élvezzen. A helyi önkormányzatok kötelező feladatként rögzíti az önkormányzati iskolai sporttevékenység feltételeinek biztosítását. Ezen túlmenően a megyei önkormányzat számára szintén kötelező feladatként állapítja meg a diákolimpiai versenyrendszer kialakítását, működtetését, a diáksportról való gondoskodást. Önként vállalt feladatként jelöli meg a gyermek- és ifjúsági sport egyéb jellegű segítségét.

Célok:

A Tolna megyében élő tanulóifjúság egészséges életmódra nevelésének elősegítése érdekében a rendszeres testedzés, sportolás megkedveltetése, a rendszeresen sportoló tanulók számának növelése, a versenysport utánpótlás bázisának szélesítése.

Kiemelt feladatok a diáksport területén:

- Törekedni kell a diákolimpiai versenyrendszer versenyeinek magasabb színvonalon történő megrendezésére, melynek anyagi háttérét a központi támogatások mellett a megyei önkormányzatnak kell biztosítani.
- A megye diáksportja alakításában résztvevő szervezetek – megyei sportfeladatokat ellátó intézmény, megyei diáksport tanács, megyei sportszövetségek – tevékenységének a korábbiakhoz hasonló, magas szintű összehangolása.
- Munkakapcsolat jellegű kontaktus kialakítása oktatási intézmények testnevelő tanárai és a társadalmi sportegyesületek edzői között az utánpótlás nevelés komplex feladatának megoldása végett.
- A diákolimpiai versenyrendszer mellett olyan sportágak, mozgásformák programba állítása, melyekre érzékelhető igény van és a kis tanulólétszámú iskolák számára is nyújtanak versenyzési lehetőséget.
- A megye diáksportjában hosszú évek óta kiemelten magas szintű tevékenységet végző szakemberek megyei sportkitüntetésben való részesítése, illetve országos kitüntetésre történő felterjesztése,

- Kiemelkedő sportteljesítményt nyújtó diáksportolók munkájának elismerése a kor követelményeinek megfelelő díjazással.

Szabadidősport

A szabadidősport fogalma jelen értelmezésben azonos az egészségmegőrzés, egészségvédelem, az egészséges, mozgásgazdag életmód kialakítása céljából végzett sporttevékenységgel, mely az aktív pihenést, felfrissülést, felüdülést, örömlélményt jelent az egyén számára.

A lakosság egészségi állapotának fokozatos romlása, korábban az idősebb korosztályra jellemző megbetegedések fiatalkori megjelenése riasztó jelzéseként szolgál a társadalom valamennyi tagjának.

A központi források jelentős csökkenése leginkább a lakossági szabadidősport területén érezte kedvezőtlen hatását. Ennek ellensúlyozására számos önszerveződés és vállalkozás jött létre a közelmúltban.

Tolna megyében a Szabadidős és Egészségvédő Szövetség ösztönzésére 13 szabadidős tagszervezet alakult, mely ma is működik. Rendezvényein több, mint 15.000 rendszeresen sportoló vesz részt.

Külön figyelmet érdemelnek a Kihívás Napja, a FORD olimpiai ötpróba, az Országos Női Sportnap és az ADIDAS utcai kosárlabda rendezvényei. A fittség megőrzésének, a sportolási vágy kielégítésének egyik legelterjedtebb formája a kispályás labdarúgás. Egyre népszerűbb a futó mozgalom is. A nagy létszámú utcai futóversenyekre történő felkészülés igénye egyre több embert csal a sportpályákra, a járdákra, közutakra.

Vállalkozói tevékenység következtében számos helyi közösség jött létre és új divatsportágak jelentek meg – aerobic, testépítés, erőemelés, küzdősportok, sí, tenisz stb. –. Az alacsony jövedelmi viszonyok miatt viszonylag mérsékelt a kereslet ezek iránt, inkább rétegigényeket elégítenek ki.

Külön kategóriát képvisel a turisztika, mely egyre szervezettebb és népszerűbb, a gyalog, kerékpár és vízi túrák sok fiatal mozgósítanak megye szerte. Az önkormányzati szervezésű sportnapok is elterjedőben vannak (faluközpontok, falu legerősebb embere stb.).

A sporttörvény a települési önkormányzatok kötelező feladatául írja elő a helyi sporttevékenység támogatását, amelyet a tulajdonukban álló sportlétesítmények fenntartásával, működtetésével oldhatnak meg.

Támogatható még a helyi sporttevékenység a sportlétesítmények fejlesztésével, új sportlétesítmények építésével, a szabadidősport feltételeinek fejlesztésével, a gyermek- és ifjúsági sport, nők és családok sportjának, hátrányos helyzetű társadalmi csoportok és a fogyatékosok sportjának, illetve a tömeges részvétellel zajló sportrendezvények lebonyolításának segítségével.

Célok:

- A lakosság testkultúrájának magasabb színvonalra emelése.
- A sportolás iránti igény felkeltése.
- A rendszeres testmozgás és rendezvényeken való részvétel hozzáférhetőségének biztosítása.

Kiemelt feladatok a szabadidő sportban:

- Mindenki számára biztosítani kell, hogy a testnevelés- és sport adjon lehetőséget a szabadidő célszerű, hasznos eltöltéséhez.
- Az igényekhez kell alakítani az alkalomszerű és rendszeres sportolási feltételek megteremtését.
- Olyan programokat kell ajánlani, ahol a több generációs családok, fiatalok, nők azonos

- feltételek mellett sportolhatnak, regenerálódhatnak.
- Nagyobb hatékonysággal kell koordinálni az önszerveződő civil szervezetek sporttevékenységét, ki kell alakítani a kistérségi sportszervezői hálózatot.
  - A megye természeti adottságait figyelembe véve megkülönböztetett figyelmet kell fordítani a gyalogos-, kerékpáros-, lovas- és vízi túrizmusra.
  - Az önkormányzatok biztosítsanak lehetőséget arra, hogy a létesítmények és felszerelések bérleti díja, ha nem is ingyenes, de minden polgár számára elérhető legyen.
  - A Szabadidős és Egészségvédő Szövetség hatékonyabban segítse az egyesületek szervező munkáját, a pályázatokon való részvételét.

Fogyatékkal élők sportja

A fogyatékos emberek a társadalom egyenlő méltóságú, egyenrangú tagjai, akik a mindenkit megillető jogokkal, lehetőségekkel csak jelentős nehézségek árán, vagy egyáltalán nem képesek élni. Esélyegyenlőségük megalapozására, hátrányaik enyhítésére, a társadalom szemléletmódjának átalakítására érkezett az idő.

Tolna megyében négy önálló fogyatékosokat oktató-nevelő iskola és 14 iskolai tagozat működik. Az iskolákban 1835 tanulót foglalkoztatnak. A testnevelés órákon a tanulók 99 %-a részt vesz, 1 %-uk felmentett. A testnevelés órák megtartásának tárgyi feltételei biztosítottak. A heti testnevelési óraszám 2,5, sportszakkörökön a tanulók 35 %-a, diákolimpiai versenyeken 20 %-a vesz részt.

Két éve indították el a Fogyatékosok Diáksportja programot. Tapasztalati tény, hogy növekszik az iránta megnyilvánuló érdeklődés. Jelenleg három sportág – atlétika, kispályás labdarúgás, asztalitenisz – versenyei, valamint ügyességi versenyek találhatóak a programban. Az ágazati minisztérium a megyei önkormányzattal kötött megállapodásba foglaltak szerint segíti évről-évre növekvő anyagi támogatással a fogyatékosok diáksportja eseményeinek megvalósítását.

A programba foglaltakon kívül a fogyatékosok számára szervezett sportesemények száma igen alacsony, szinte alkalmoszerű. Ennek oka, hogy a vak és gyengén látó, a szervátültetett, a mozgássérült, a siket és nagyot halló gyermekek számára nincs önálló intézmény, legtöbb gyermek integráltan tanul.

A megyében az egyéb fogyatékkal élők négy szervezetbe tömörülnek – mozgássérültek, hallássérültek, látássérültek és szervátültetettek.

Ezen civil szerveződések sportegyesületei, sportszportjai különböző helyi, megyei, regionális, országos versenyeken, vetélkedőkön vesznek részt asztalitenisz, sakk, labdarúgás, csörgőlabda, sporthorgászat, lövészet, úszás, biliárd, teke, kézi hajtású kerékpár sportágakban. Több külföldi meghívásnak is eleget tesznek.

Fogyatékos szervezeteink élnek a lehetőségekkel és eredményesen vesznek részt a minisztérium által kiírt különböző pályázatokon.

Az iskolai sportkörök hátrányban vannak, mert nem tudnak megfelelni a kiírási feltételeknek. Az egyesületek, szervezetek által szervezett sporttalálkozók, versenyek, rendezvények kiadásainak fedezése pályázatokból, önkormányzati, alapítványi támogatásokból, önerőből történik. A sporttörvény a települési önkormányzatok önként vállalt feladataként ajánlást tesz a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok és fogyatékosok sportrendezvényei lebonyolításának segítésére.

Célok:

A megyében élő szellemileg vagy testileg sérült emberek részére tegyük lehetővé a társadalomba történő teljes körű beilleszkedést, önálló életvitelük gyakorlását. Legyen lehetőségük kiteljesíteni, összemérni felkészültségüket, képességeiket.

Feladatok a fogyatékkal élők sportjában:

- A feladatok hatékony szervezése és lebonyolítása érdekében a Szabadidős és Egészségvédő Szövetségen belül létre kell hoznia fogyatékosokkal foglalkozó bizottságot, amely saját ügyrend szerint tevékenykedik.
- A fogyatékosok diáksportja keretein belül biztosítani kell a diákolimpiai versenyrendszeren kívüli lehetőségek rendszeres igénybevitelét.
- Diáksport egyesületek alakítása a pályázati feltételeknek való megfelelés céljából.

- A szabadidősport keretein belül minden korosztály részére lehetőséget kell teremteni a fogyatékosoknak megfelelő, azzal összeegyeztethető sporttevékenység végzésére.
- Ösztönözni kell a települési önkormányzatokat, hogy sportcélú létesítményeiket akadálymentesítsék.
- Hagyományteremtő jelleggel Megyei Fogyatékos Sportnapot kell rendezni.
- A sportági szövetségek nyújtsanak segítséget a Megyei Fogyatékos Sportnapok versenyeinek lebonyolításában.
- A létesítmény fenntartók biztosítsanak bérleti díj kedvezményt a felkészüléshez szükséges edzések megtartásához, a versenyek rendezéséhez szükséges időkeretre.
- Az eredményes sportolókat segíteni kell a hazai és nemzetközi versenyeken való részvétel költségeinek kiegyenlítésében.
- Az „Év sportolója” megyei kitüntető cím elnyerésére lehetőség biztosítása.
- Regionális rendezvények szervezése a versenyzők számának versenyenkénti növelése érdekében.
- A Megyei Szabadidős és Egészségvédő Szövetség anyagilag támogassa a versenyek megrendezését.
- A Tolna Megyei Önkormányzat hozzon létre alapot, melyet a fogyatékosok versenyrendszerének bővítésére használ. Ehhez pályázat útján lehessen hozzáférni.

Versenysport

A versenyszerű sportoló az a természetes személy, aki amatőr, vagy hivatásos sportolóként szakszövetség által kiírt, engedélyezett, vagy szervezett versenyeken vesz részt.

A versenyszerű sportolói jogállás két kategóriából áll: amatőr és hivatásos sportoló.

Az amatőr sportoló vagy sportegyesület tagja, vagy sportvállalkozásban sportszerződés alapján végez tevékenységet. A hivatásos sportoló sportszervezettel áll jogviszonyban, jövedelemszerzési céllal, foglalkozásszerűen folytat sporttevékenységet.

Tolna megyében közel 40 sportág képviseli a versenysportot. Közülük 24 rendelkezik megyei sportági szakszövetséggel. A versenyrendszereket a megyei szövetségek működtetik. E szervezetek éves szinten – a labdarúgó megyebajnoki fordulón kívül – több, mint 200 versenyt rendeznek. A szakszövetségek működéséhez a pénzügyi alapot a megyei önkormányzat biztosítja. További támogatást jelent, hogy a megyei sportfeladatokat ellátó intézmény épületében a megyei sportági szakszövetségek a munkavégzéshez szükséges infrastruktúrát, (iroda helyiség, posta, telefon, fax, számítógép-Internet használat) térítésmentesen, illetve minimális térítés ellenében vehetik igénybe.

A megyei szövetségek tagságát adó sportegyesületek, szakosztályok száma az elmúlt 10 évben jelentősen nem változott. Míg a rendszerváltozás előtt az ún. sok-szakosztályos, mammut egyesületek domináltak, az elmúlt évtizedben jellemző az 1-2 sportágra szakosodás. A hagyományos sportágak mellett megjelentek az újabb, ún. divatsportágak – küzdő és önvédelmi sportok, görkorcsolya, falmászás, stb. - is, melyek eddig, jelentős számban nem éltek a területi szövetség alakítás adta lehetőséggel.

A versenysportnak keretet adó sportszervezetek működési kiadásainak fedezéséhez a helyi önkormányzatok jelentős mértékben járulnak hozzá. Költségvetésüket pályázati bevételekkel, alapítványi támogatással, nevezési díjak szedésével, stb. egészítik ki.

Az SE-k zöme nem rendelkezik saját létesítménnyel. Az alaptevékenység – edzések, versenyek - végzéséhez szükséges szabadtéri és fedett létesítmények döntően a helyi önkormányzatok tulajdonát képezik, melyeket a sportegyesületek térítés ellenében, illetve térítésmentesen használnak. Az SE-k tulajdonában, illetve kezelésében lévő létesítmények üzemeltetési költségeihez szintén a helyi önkormányzatok nyújtanak anyagi segítséget.

Hazai és nemzetközi eredményesség tekintetében az egyes sportágakat vizsgálva az elmúlt évtized alapvető változást nem hozott. Továbbra is kiemelkedő szerepet játszik az asztalitenisz (Szekszárd, Tolna), az atlétika (Szekszárd, Dombóvár), a judo (Paks, Szekszárd), a kajak-kenu (Paks, Tolna), a kosárlabda (Paks, Szekszárd, Dombóvár), a rádióamatőr (Szekszárd), a sakk (Paks) valamint a triatlon (Bonyhád, Szekszárd) sportág. Hagyományosan a labdarúgó szövetség rendelkezik a legtöbb igazolt sportolóval.

Korábban Tolna megyét a sportirányítás és a közvélemény, mint utánpótlás nevelő megyét tartotta számon. Az elmúlt 1-2 olimpiai ciklus eredményességét vizsgálva azt tapasztaljuk, hogy felnőtt sportolóink néhány sportágban – atlétika, judo, kajak-kenu, sakk – felzárkóztak a világ élvonalához.

A nemzetközi megmérettetéseken 1-8. helyezést elért Tolna megyei sportolók különböző személyi és tárgyi feltételek között végzik felkészülésüket. Az egyesületi felkészítés mellett, válogatott kerettagjaink évente több alkalommal vesznek részt központi szervezésű és finanszírozású hazai és külföldi edzőtáborban. Legjobb sportolóink felkészítését nagyrészt szak-és mesteredzők irányítják. Közülük néhányan, sportági válogatott keret edzőként is tevékenykednek.

Korábban a megyében is működő sportiskolák – Dombóvár, Szekszárd - megszűnését követően a közvetlen versenysport-élsport utánpótlás nevelés, képzés feltételei messze állnak az optimálistól. Az ezen korosztállyal foglalkozó edzők szakirányú felkészültsége, képzettsége többnyire nem kielégítő. Tendenciaként megfigyelhető, hogy évről-évre egyre

kevesebben vesznek részt alap, és középfokú szakirányú végzettséget adó edzői tanfolyamokon, illetve szereznek diplomát a Semmelweis Egyetem Testnevelési és Sporttudományos Kara edzői szakán. Kivételt képez ez alól a labdarúgás az UEFA „B” és „D” tanfolyamaival. A korábban jellemző országos sportági szakszövetségi továbbképzések sorra megszűntek. Sajnos, csak néhány sportágban – labdarúgás, kosárlabda – figyelhető meg, hogy az edzői tevékenység megkezdését, folytatását meghatározott szintű végzettséghez kötik.

A sportegyesületek szűkös pénzügyi háttere leginkább az utánpótláskorúakat és azok edzőit sújtja. Jó néhány, igen eredményes Tolna megyei sportág fiatalos képviselői áldatlan körülmények között végzik napi sporttevékenységüket. Személyi felszereltségük, edzési segédeszközökük gyakran hiányosak, edzőtáboroztatásuk, versenyeztetésük anyagi hiányában többnyire nem megfelelő színvonalú. Az utánpótláskorúakkal foglalkozó edzők erkölcsi-anyagi elismerése kívánivalót hagy maga után. Ennek ellenére, az egyéni sportágakban, a felnőtt világversenyeken 1-8. helyezést elért sportolók szinte kivétel nélkül, Tolna megyei illetőségüként kezdték a versenysportot, jelenleg is itt élnek közöttünk.

A versenysport helyi, területi, országos versenyrendszere hosszú ideje szinte változatlan. Életkorak és teljesítményszintnek megfelelően egyesület, megyei sportági szakszövetség, országos sportági szakszövetség által kiírt, szervezett és bonyolított versenyeken, bajnokságokon, kupákon vehetnek részt igazolt sportolónk. A legjobbak a nemzeti válogatott tagjaként nemzetek közötti viadalokon, Európa és világkupákon, valamint Európa és világbajnokságokon képviselik a magyar színeket.

Az országos trendnek megfelelően, megyénkben is leginkább a sportjátékok vonzzák a közönséget. A nézettség felemás képet mutat. Míg korábban a '80-as évekig a labdarúgás, addig manapság a kosár-és kézilabda sportágak tudják a legtöbb embert a nézőtérre csalogatni. Ezen sportágak idővel helyet kérnek maguknak a szórakoztatóiparban.

Törvényességi előírásnak megfelelően néhány sportszervezet gazdasági társasággá alakult át és hivatásos sportolókat foglalkoztat. Ezzel az üzleti sport részeivé váltak. Céljuk a látványos produkció bemutatása mellett a közönség teljes körű kiszolgálása és minél nagyobb rendezvénybevétel elérése.

Tolna megye néhány sportszervezet hagyományos, nemzetközi versenyek, tornák megrendezésére is vállalkozik évente. Ilyenek: Sió Kupa, Bogép Kupa, Gunaras Kupa: kosárlabda, Atom Kupa: judo, kajak-kenu, tenisz, sakk, Triatlin Fesztivál: triatlon, Szekszárd Kupa: asztalitenisz, Fia-Gemenc Nagydíj, Koppány Kupa: kerékpár, Sipos Márton Emlékverseny: úszás, Adidas Utánpótlás Torna: kézilabda.

A legeredményesebb sportolók és edzők elismerése megyei szinten évről-évre megtörténik. A sportágankénti legjobb női és férfi versenyzőt és edzőiket a megyei szövetségek választják és köszöntik ünnepélyes külsőségek között.

A világversenyek 1-3. helyezettjeit a megyei önkormányzat elnöke jutalmazza. A Tolna Megyei Önkormányzat Közgyűlése által alapított „Sipos Márton Díj” évente 1 fő részére nyújt erkölcsi és anyagi elismerést.

A megye versenysportjának, élsportjának médiában való megjelenése felemás képet mutat. A helyi lapok rendszeresen, megfelelő terjedelemben és gyakorisággal adnak helyt a versenysporttal kapcsolatos híreknek. A megyei napilap e terület eseményeit, tevékenységét, eredményeit taglaló információkat nem ritkán késve, a sportszakma által kimunkált prioritásokat figyelmen kívül hagyva tájékoztatja az olvasókat.

A Megyei Napló rendszeresen közöl versenysport témájú írásokat.

A Tolna Megyei Sportszövetségek Szövetsége a megyei sportfeladatokat ellátó intézmény aktív közreműködésével, segítségével 10.-éve adja ki Tolna Megye Sportévkönyvét.

Az önkormányzati törvény a települési önkormányzatok számára kötelező feladatul szabta a sport támogatását, a megyét pedig a sportszervezési feladatokról való gondoskodásra kötelezi.

Célok:

- A funkcionáló sportszervezetek működőképességének megőrzése.
- Eredményesség fokozása, exponált sportágakban felzárkózás a hazai, illetve nemzetközi élmezőnyhöz.
- A lakosság látványsporttal kapcsolatos igényének kielégítése.
-

Kiemelt feladatok a versenysportban:

- megyei sportági szakszövetségek működőképességének biztosítása,
- megyebajnoki versenyrendszer stabilizálása,
- megyei szövetségek ösztönzése költségtakarékos regionális, megyei, kistérségi versenyrendszerek kialakítására,
- legeredményesebb Tolna megyei sportegyesületek, szakosztályok, sportolók és edzők alkalmi és rendszeres anyagi- erkölcsi elismerése, (olimpiai felkészülési ösztöndíj, eredményességi támogatás, elismerés, kitüntetés, stb.)
- a megyében megrendezésre kerülő kiemelt, országos, nemzetközi szintű, tradicionális, idegenforgalmi vonzattal és bevétellel is rendelkező sportrendezvények támogatása,
- a médiák objektív információkkal történő rendszeres ellátása,
- a települési önkormányzatokkal egyeztetve, a megyében kiemelkedő eredményességet mutató sportágak szinten tartása, lehetőség szerinti fejlesztése,
- a helyi önkormányzatokkal karöltve az országos sportági programok kiemelt kezelése. (NAP, Bozsik, Heraklés, olimpiai műhely program, stb.)
- edzők képzésének, továbbképzésének, tapasztalatcseréjének, (testvérmegyei kapcsolatok felhasználásával külföldi is) kiemelten kezelése,

Utánpótlás nevelés

Az utánpótlás nevelés lényege kettős szempontú.

Az egyik - és ez ágyazódott inkább a köztudatba – a versenysport szakosztályok utánpótlás bázisának biztosítása.

A másik: szervezett keretek között végzett rendszeres, céltudatos tevékenység, mely leginkább mozgástanításra, képességfejlesztésre és akarati-erkölcsi tulajdonságok kialakítására, fejlesztésére irányul. Az alanyokban egy, a testnevelés és sport szempontjából értékes tudásanyag halmozódik fel, mely adott esetben mobilizálható.

Az utánpótlás nevelés - elsősorban a kiválasztás mint folyamat - alappillére az iskola. Mint az országban mindenhol, Tolna megyében is, csökkent a kötelező testnevelés órák száma, a mindennapos testnevelés személyi, tárgyi, pénzügyi feltételei nem adóttak. A helyzetet súlyosbítja, hogy néhány település kivételével - Dombóvár, Tamási – megszűntek az ún. testnevelés szakosított tantervű osztályok is, helyüket az ún. sportági osztályok – atlétikai, kosárlabda, labdarúgás - vették át, melyek néhány évi működést követően elhaltak. Ezzel szinte egy időben omlott össze Tolnában is a sportiskolai rendszer. Ennek az átfogó, tömegbázist növelő, tehetségkutató, tehetséggondozó rendszernek a kiváltása más azonos, vagy hasonló hatásfokú projekttel – pl. Országos Felmérési Kiválasztási Foglalkoztatási Rendszer (edzőközpont) - eddig nem sikerült.

Ez annál is sajnálatosabb tény, mivel Tolna megye jelenleg is inkább utánpótlás-korú sportolói révén aratja a hazai és nemzetközi babérokat.

A felnőtt élversenyzők felkészítését vállaló sportegyesületek a legkevesebbet ezen korosztály foglalkoztatására költik.

Az elmúlt néhány évben miniszteriális szinten kedvező folyamatok indultak. A sportkormányzat felismerve e terület kiemelkedő szerepét, több országos programot indított útjára. 1999-ben kezdte meg működését a Nemzeti Atlétikai Program. (N.A.P.) A NAP célja, hogy a magyar ifjúságot minél nagyobb számban ismertesse meg a legtöbb fizikai sportág alapjával az atlétikával, nyújtson segítséget más sportágak számára a tehetségek kiválasztásában.

Tolna megyében jelenleg 14 településen, 19 alapfokú oktatási intézmény részese a programnak, élvezni annak erkölcsi, anyagi előnyeit.

Szintén a minisztérium kezdeményezésével és finanszírozásával működik a megyében is a nemzeti kosárlabda, illetve labdarúgó sportágban a Bozsik program. Ez utóbbiban egy megyei központ (Szekszárd), négy alközpont (Szekszárd, Dombóvár, Paks, Tamási) 12 kiskörzet és 45 sportegyesület alkotja a rendszert. Ezen programok elsősorban a 6-14 éves korosztály számára, az iskolák és testnevelők bevonásával nyújtanak foglalkoztatási, verseny-, és eseményrendszert, nagyban segítve ezzel a megyei utánpótlás-nevelő feladatok megoldását. Tolna megyében a labdarúgó „Góliátos hálózat” is életképesnek bizonyult.

A projektek felmenő rendszerét biztosítandó az elmúlt év őszén kezdte meg működését a Heraklés program. 13 sportág kapott először lehetőséget arra, hogy az országos szinten már kiemelkedő eredményt elért 15-19 éves, középiskolás korú sportolói bekerüljenek a kiválasztottak közé. A Heraklés egy szűk körnek nyújt lehetőséget központi edzőtáborokban, felméréseken, edzői továbbképzéseken való, térítésmentes részvételre. Tolna megyét a programban atléták, kajak-kenusok, judosok, és kosárlabdázók képviselik.

A megyei sportági szakszövetségek lehetőségeikhez mérten segítik azokat a tagegyesületeiket, amelyek felvállalják az utánpótlás-nevelési feladatokat

A megyei szövetségek versenynaptárában kiemelten jelentkezők azok a rendezvények, melyek a 6-19-éves korosztály számára biztosítanak megmérettetési lehetőséget.(Gyermek

bajnokság: atlétika, Diák kupa: asztalitenisz, Nemzetközi up. torna: kézilabda, Rozsnyai emlékverseny: sakk, stb.)

Az utóbbi 3 évben a Tolna Megyei Önkormányzat Közgyűlése segítségével újra megrendezésre kerülhetnek a megyei utánpótlás edzőtáborok is.

A sporttörvényben az önkormányzatok számára kötelező feladatok vonatkoznak az utánpótlás korosztály sportolási feltételeinek biztosítására is.

Az önként vállalt feladatok között a gyermek és ifjúsági sport, valamint az utánpótlás nevelés segítése kiemelten szerepel.

Célok:

- A fiatalkorúak részére szervezett sporttevékenység legfőbb célja, hogy egészséges egyedek, nemzedékek nőjenek fel a jelenleginél lényegesen edzettebb állapotban és éljenek egészségesebb, tartalmasabb, teljesebb életet,
- Magas szintű sportteljesítmény megalapozása és ezen tudásanyag kamatoztatása az élsportban, illetve az üzleti vagy látványsportban.

Kiemelt feladatok az utánpótlás nevelésben:

- az országos trendnek megfelelően, a települési önkormányzatok bevonásával általános és középiskolás képzésre épülő utánpótlás-versenysport centrum(ok) kialakításának előkészítése, (Személyi, tárgyi, pénzügyi feltételek feltérképezése: szakképzett edzői képesítéssel is rendelkező pedagógusok, edzők, szakmai program, megyei beiskolázás, kollégiumi férőhelyek, tornatermek, szabadtéri pályák, sporteszközök, országos szintű projekt támogatások, GYISM-oktatási minisztériumi támogatás, stb.)
- sportiskolák, sportosztályok létrehozása lehetőségének vizsgálata,
- országos utánpótlás-nevelő programokban (NAP, Bozsik, kosárlabda, Heraklés) résztvevők – versenyzők, testnevelők edzők, iskolák, sportegyesületek - kiemelt erkölcsi és anyagi támogatása,
- bekapcsolódás a „Csillag Programba” (20-23 évesek menedzselő programja)
- a sportegyesületi utánpótlás-nevelő, valamint az iskolai sportkörökben, sportegyesületekben folyó, minőségi felkészítést célzó munka összehangolása,
- az utánpótlás-nevelésben élen járó és ezt objektív mutatókkal alátámasztó egyesületek, szakosztályok, műhelyek eseti, rendszeres támogatása,
- a megyében kiemelkedő eredményességgel tevékenykedő utánpótlás edzők erkölcsi-anyagi elismerési rendszerének kidolgozása, beindítása,
- hazai és nemzetközi szinten kiválót produkáló fiatalkorú sportolók támogatása, (megyei sport ösztöndíj, sportszerződés, hónap megyei utánpótlás sportolója cím, stb.)
- a fiatalkorúakkal foglalkozó edzők rendszeres sportági továbbképzési rendszerének bevezetése, (tanfolyamok, továbbképzések, szakanyagok, tudományos konferenciák, stb.)
- felsőfokú oktatási intézményeink szerepének növelése fiatalkorú élsportolóink megyében tartása, sportolói életútja kialakítása érdekében, (felvételi könnyítés, sportösztöndíj, óralátogatási kedvezmények, stb.)
- megyei utánpótlás edzőtáborok rendezésének biztosítása,

Sportszakember képzés

Sportszakember képzés alatt az edzőképzést, játékvezetői-versenybírói képzést, illetve sportszervező-sportmenedzseri képzést értjük.

A Magyarországon meglévő három fokozatú edzőképzés alapszintjét a sportoktatói képzés – korábban segédedzői – jelenti, mely Tolna megyében 1969 óta folyik a mindenkori sport szakigazgatási szerv bonyolításával. A végzettek száma mintegy 1.100 fő. A képzés következő szintjét a középfokú edzőképzés jelenti. Ezen forma megyénkben 1976 óta van jelen, a végzettek száma kb. 600 fő.

A Magyar Labdarúgó Szövetség kihelyezett instruktora az UEFA „D” edzőképzésben 198 fő, az UEFA „B”-ben 72 fő szakember számára szervezte az oktatást és vizsgáztatást eddig.

A szakedzőket, valamint a sportszervező-menedzsereket a Testnevelési Főiskolán, ma a Semmelweis Egyetem Testnevelési és Sporttudományos Karán képzik.

A játékvezetők – versenybírók alapfokú képzése megyénkben történik. Eddig több, mint 20 sportágban mintegy 3.000 fő szerzett versenybírói igazolványt.

A sporttörvény a megyei önkormányzat térségi feladatai között rögzíti a sportszakember képzésben és továbbképzésben való közreműködést.

Célok:

Tolna megye szerte ágazó sportélete igényeinek megfelelő, azt magas szakmai színvonalon kielégítő sportszakemberek képzése.

Kiemelt feladatok a sportszakember képzés terén:

- A sportszakember képzésben érintett szervezetek - Gyermek- Ifjúsági és Sport Minisztérium, Semmelweis Egyetem Továbbképző Központja, megyei sportfeladatokat ellátó intézmény, megyei sportági szövetségek, egyesületek – korrekt munkakapcsolatára kell törekedni.
- A közelmúltban korszerűsített elméleti tananyag vonatkozásait a megyei szervezésű gyakorlati táborokban is kiemelten kell kezelni.
- Törekedni kell a megyei versenyrendszerben működő versenybírók megfelelő számban történő képzésére.
- Ha szükséges, szabadidős szervezők, túravezetők, rekreációs szakemberek képzésének beindítása.
- A versenybírók a képzés folyamán jussanak el addig, hogy korszerű szabályismerettel és pedagógiai érzéssel rendelkezzenek.
- A sportszakemberek továbbképzéséről jogszabály nem intézkedik, ezért ezt a kérdést megyei szinten megnyugtató módon kell rendezni.
- A sportegyesületeknél tevékenykedő sportvezetők gazdasági feladatokat ellátó szakemberek továbbképzésének megszervezése igény szerint.
- Törekedni kell arra, hogy jól képzett szakemberek ismerjék meg a Tolna megyei elhelyezkedési lehetőségeket és vállaljanak munkát – segítve ezzel megyénk sportéletének fejlődését.

Sportegészségügy

A '90-es évek közepéig az önkormányzatok működtették a sportorvosi hálózatot.

A Szekszárdon működő megyei sportfőorvos szervezte, szakmailag szakfőorvosként irányította a rendszert, a megyei rendelőintézet alkalmazottjaként. Ezt követően a sportfőorvos főfoglalkozásban, később a területi rendelők sportorvosai mellékfoglalkozásban állományilag átkerültek az Országos Sportegészségügyi Intézethez (OSEI).

A megyei sportorvosi rendelő helyiségeit az OSEI bérlti az ÁNTSZ-től, míg a területi rendelőket az illetékes városok önkormányzatai bocsátják sportorvosi rendelés céljából az orvosok rendelkezésére a városi kórházakban, illetve rendelőkben.

A tevékenységet egy 2001. évben megjelent kormányrendelet szabályozza.

Alkalmassági és időszakos vizsgálatokat csak a megyei és területi rendelőkben dolgozók végezhetnek, szakszövetségi versenyeken érvényes versenyzési engedélyeket is csak ők adhatnak. 2005. január 1-től csak sportorvosi szakvizsgálóval rendelkező orvosok dolgozhatnak a hálózatban. Ilyen tekintetben Szekszárdon, Pakson és Bonyhádon nincs gond a személyi feltételek terén, míg Dombóváron keresik a jelenlegi orvos utódát, Tamásiban pedig az alacsony forgalom (450 fő/év alatti) miatt valószínűleg megszűnik a rendelés.

Az alkalmassági és időszakos vizsgálatok végzésére a rendelők műszerállománya mennyiségileg megfelelő. Továbbra is igény mutatkozik a városi kórházak, illetve rendelőintézetek ilyen irányú segítségére., mert a háziorvosi és egyéb magántulajdonú rendelőkben a feltételek nem biztosítottak.

A megyei sportorvosi rendelő az alkalmassági vizsgálatokhoz szükséges háttérvizsgálatok végzésére, valamint panaszos sportolók esetében konzílium, illetve kivizsgálás céljából a rendelőintézet illetékes szakrendelésére küldi a sportolókat. Mivel a sportolók igénye a minél előbbi visszatérés az edzésmunkába, a kivizsgálásoknál bizonyos esetekben soronkívüliséget igényelnek. Ezért felvetődött annak igénye, hogy egy fő kardiológus, illetve egy fő ortopéd szakorvos kerülne megbízásra, külön díjazás mellett, erre a feladatra.

A sporttörvény a megyei önkormányzat számára előírja a sportorvosi tevékenység támogatását.

Célok:

A sportegészségügy és sportorvos tudomány eredményeinek széles körű felhasználása a lakosság szabadidő sportja, a rekreáció, rehabilitáció terén, az élsportolók felkészítésében és a diáksportolók ellátásában.

Kiemelt feladatok a sportegészségügyben:

- A sportorvosi rendelők helyigényének biztosítása.
- Műszerezettség, bútorzat bővítés a minőség javítás igényével.
- Kardiológus és ortopéd szakorvos finanszírozása.
- Sérült sportolók rehabilitációjához szükséges eszközök beszerzése. (bioptron lámpa, Tens készülék, magnetoterápiás készülék, ultrahang készülék)
- Kapcsolódás a népegészségügyi programhoz.

Sportlétesítmények

Tájékozódásokból levont következtetések szerint a rendszerváltozás során a sport a legnagyobb veszteségeket a sportlétesítmények terén szenvedte el.

Meg kell állapítani, hogy az országos helyzetképhez viszonyítva az utóbbi évtizedben Tolna megyében kevesebb probléma jelentkezett, mivel rendezettebbek voltak a tulajdonviszonyok.

Két évvel előbbi reprezentatív felmérés adatai szerint a megye 9 települése nem rendelkezik csupán szabadtéri sportteleppel, a meglévők 94 %-a önkormányzati tulajdonú.

A sporttelepek és kiszolgáló helyiségek közműellátottsága közel sem teljes mértékű, a karbantartás-felújítás nem folyamatos. Sok a kifogásolható állapotúnak, illetve rossznak minősített pálya, öltöző épület, ahol a higiénia legalapvetőbb feltételei sem teljesülnek.

A kihasználtság az iskolák, illetve a labdarúgó szakosztályok jóvoltából magas, 80%-os értéket ér el.

A fedett létesítmények (sportcsarnok, tornaterem, uszoda, tanuszoda, futófolyosó, súlyemelő-kondicionáló terem) 92 %-a van önkormányzati tulajdonban.

A rendszerváltozás óta 44 %-uk került felújításra. Öröndetes, hogy csak 16 %-uk van kifogásolható, illetve rossz állapotban.

A létesítmények az igénybevevők kilétét illetően vegyes használatúak (iskolák – 93 %, sportegyesületek – 78 %, lakosság – 71 %).

A versenysport szakosztályok tagjainak felkészítési, versenyeztetési körülményei a létesítmény feltételei biztosíthatósága tekintetében jónak értékelhetők.

Kivételt a megállapítás alól az atlétika sportág képezi.

A megyeszékhelyen levő atlétikai gyakorló és versenyhelyek, valamint az öltözőépület állapota valósággal taszítja a sportágban tevékenykedőket, valamint azokat, akik egyre növekvő számban veszik igénybe az e pályák által kínált mozgáslehetőséget. A megye más városainak létesítményei sem alkalmasak minden atlétikai versenyszám megrendezésére.

A versenysport szakosztályok által használt létesítmények kiválóan megfelelnek a szabadidősport céljainak is.

A szabadtéri pályák általában nyitottak, a fedett létesítmények ügyeleti rendszerben működnek, bérleti díjat kell fizetni használatukért – főleg télen sokkal többre lenne szükség belőlük.

A megye adottságaiból adódóan rendelkezik még városokban lakótelepi szilárd burkolatú létesítményekkel (kézi kosárlabda), magánkézben lévő fedett (teke, tenisz, fitnes, testépítő) és szabadtéri (tenisz, lovarda) létesítményekkel, bérelt vízfelületekkel (csónak, horgászat, surf) lovas-pályákkal, csónakházakkal, vízi-telepekkel, sípályával, szabadidős parkokkal, ifjúsági táborokban szabadtéri létesítményekkel, kerékpár és turista utakkal, vízitúrák lebonyolítására alkalmas folyókkal. Igénybevételük iránt egyre nagyobb a kereslet.

A sporttörvény a települési önkormányzatokat kötelezi a saját tulajdonú sportlétesítmények fenntartására, működtetésére, fejlesztésére.

A sportlétesítményekkel, sportingatlanokkal kapcsolatos részletes településrendezési, építésügyi, sportszakmai, egészségügyi, környezet- és természetvédelmi feltételeket külön jogszabály állapítja meg.

Célok:

A szabadidő verseny, illetve élsport létesítmény feltételeinek lehető legmagasabb szintű biztosítása.

Kiemelt feladatok a sportlétesítmények vonatkozásában:

- Bekapcsolódás tornaterem építési programba, különböző források igénybevételeivel.
- Sporttelepek, azok kiszolgáló épületeinek felújítása különös tekintettel a higiéniai feltételek biztosítására. (WC!)
- Műanyag borítású atlétikai pálya építése.
- Vállalkozások támogatása fedett és szabadtéri sportcélokat szolgáló létesítmények létrehozására, építésére, berendezésére.
- Szabadtéri pályák műfü borítással, világítással való ellátása és ezzel többfunkciósá tétele.
- Jégpályák, strandröplabda pályák létesítése.
- Játzóterek létesítése, karbantartása, rekonstrukciója.
- Kerékpárutak építése – Siófok-Gemenc árvízkapu, Paks-Gerjen viszonylatban.
- Turista úthálózat bővítése.
- Ifjúsági turistaház építése.
- Sportlétesítmények akadálymentesítése, a mozgáskorlátozottak részére hozzáférhetővé tétel.

Sportinformatika

Az utóbbi évtizedekben zajló tudományos-technikai forradalom a sport területét sem hagyta érintetlenül.

A számítógépek az Internet elterjedése a sportinformatikában is robbanásszerű változásokat hozott.

A megyében, sportági szakszövetségi szinten a jelentős előrelépés 1999-ben indult. Ma a megyei sportfeladatokat ellátó intézmény valamennyi alkalmazottja részére biztosított a számítógép-, és Internet használat.

A Tolna Megyei Sportszövetségek Szövetsége, továbbá 11 megyei sportági szakszövetség (továbbá a megyei diáksport tanács) rendelkezik saját tulajdonú, komplett számítógéppel. A megyei szövetségek zömmel pályázati úton jutottak ezen informatikai eszközök birtokába.

A megyei szövetségek, mint felhasználók, gyakorlati ismereteik növekedésével egyre szélesebb területen használják fel a számítógépes technika adta lehetőséget.

Ilyenek pl.:

Kapcsolattartás: az országos szakszövetséggel, megyei szövetségekkel, tagedyesületekkel, Nemzeti Sportszövetséggel.

Információ szerzés: pályázatokról, versenynaptárakról, versenykiírásokról, versenyjegyzőkönyvekről.

Szövetség alaptevékenységének dokumentációja: versenykiírások, jegyzőkönyvek, szabályzatok, hírlevelek, stb.

Komplex programok használata: Nemzeti Atlétikai Program többpróba versenyének komplex értékelő programja, labdarúgás: igazolások, átigazolások, nyilvántartás, tagkönyv-ellátás, játékgendély.

A megyei sportintézmény weblapján már megtalálhatóak a megyei sportági szakszövetségekkel kapcsolatos alapvető információk. (Megnevezésük, elnök-titkár neve, elérhetősége, tagedyesületek megnevezése, stb.)

Országos szinten a minisztérium évente, a hatályos kormányrendelet alapján a megyei sportintézményeken keresztül, azok közreműködésével jelentést készít a sportszervezetek – sportegyesületek, szövetségek, sportvállalkozások, önálló sportiskolák, alapítványok - létszámadatairól és gazdálkodásáról. A statisztikai lapokat a megyei sportintézmény küldi ki az érdekeltekhez, kitöltést követően összegyűjti azokat és továbbítja a minisztériumhoz. A kötelező adatszolgáltatásnak a megyei sportszervezetek 60-70%-a tesz eleget.

A megyei közigazgatási hivatal sportinformációs rendszerrel kapcsolatos feladatait az önkormányzati törvény szabályozza. A sportinformációs rendszer adattartalmát és a rendszerrel kapcsolatos államigazgatási feladatokat a Kormány rendeletben állapítja meg.

Cél:

Az informatika kiterjesztése a sportélet valamennyi lehetséges területére.

Feladatok a sportinformatikában:

- a szövetségek ösztönzése a számítógépes rendszer minél szélesebb körű használatára: (Tolna Megyei Sportszövetségek Szövetségi, illetve megyei sportági szakszövetségi honlap készítés, az elkészült weblap napi karbantartása, információval való ellátása: a megyei szövetség hatáskörébe tartozó versenykiírások, jegyzőkönyvek, egyéb hírek közzététele, adatbázis létrehozása stb.)
- játékgendélyek kiadásával, számítógépes nyilvántartásával kapcsolatos feladatok ellátása,
- a társszervekkel való elektronikus kapcsolattartás kiszélesítése, általánossá tétele,
- az Internet adta lehetőségek teljesebb körű kihasználása: pályázati lehetőségek felkutatása, stb.

Önkormányzati sportfinanszírozás

A rendszerváltozással a magyar sport finanszírozási rendszere is megváltozott. E tény a korábbiaktól eltérő gondolkodást kíván a forráskeresésben és elosztásban egyaránt a Tolna megyei sportszövetségek és egyesületek vonatkozásában is.

A sporttal foglalkozó szervezetek egyik legstabilabb bevételi forrása ma is az önkormányzati támogatás.

A költségvetési törvény 1.200 Ft/tanuló kötött felhasználású normatívát és 100 Ft/lakos sportnormatívát biztosít a települési önkormányzatoknak kiadásaik részbeni fedezésére. Természetesen ezen források a központi költségvetésből pályázati úton jelentősen növelhetők. A megyei önkormányzat sportcélú kiadásainak mértéke az elmúlt években lényegében nem változott.

Támogatja – a jelen év adatai szerint – a megye sportszövetségeit, segítve versenyrendszerük lebonyolítását (42 %), tagegyesületei utánpótlás korú versenyzőinek edzőtáboroztatását (11 %), tagegyesületei tárgyi feltételeinek javítását felszerelés vásárlási hozzájárulással (22 %), a diáksport megyei szervezetét (13 %), a megye sportszövetségeit és egyesületeit nagyrendezvényeik kiadásaihoz való hozzájárulással (11 %).

Fenntartja továbbá, a megyei sportfeladatokat ellátó intézmény egységét, 2002-ben a sport szakfeladaton közvetlenül közel 10 m Ft. alapköltségvetéssel, amely intézményműködtetési feladatokat arányosítva mintegy ugyanekkora közvetett költséggel (bérleti díj, dologi kiadás, igazgatás, gazdálkodás, gépkocsi, adminisztráció, informatika) egészül ki.

Az ágazati minisztérium a megyei önkormányzat illetékességi területén a kötelezően ellátandó feladatok megvalósítása céljából évente rendszeres támogatást nyújt. Ebből a Tolna megyei sportszövetségek és a diáksport megyei szervezete egyenlő mértékben részesül.

A települések önkormányzatai a sportra szánt anyagiakat a lehetőségeikhez mérten tervezik és bocsátják az igénylők rendelkezésére.

Határozott elképzelések mentén biztosítják általában:

- az infrastrukturális háttér és létesítmény feltételeket,
- az iskolai testnevelés fejlesztését,
- diáksport szervezetek és rendezvényeik támogatását,
- az utánpótlás nevelés támogatását,
- szabadidősport alapfeltételeit,
- minőségi verseny- és élsport támogatását,
- helyi sportesemények rangjukhoz mért megrendezését,
- nemzetközi kapcsolatok fenntartását, erősítését,
- városi szakszövetségek sportrendezvényeinek támogatását,
- önszerveződő sportcsoportok működésének támogatását.

Az önkormányzati törvény a települési önkormányzatok részére kötelező feladatul szabja a sport támogatását, ezt a megyei önkormányzatot is beleértve a sporttörvény megerősíti, kiegészítve a sporttal foglalkozó helyi szervezetek támogatásának kötelezettségével.

Célok:

- Az egészséges mozgás-gazdag életmód kialakításához szükséges feltételek biztosítása.
- A minőségi sport eredményességének, - mint értéknek – a megőrzése, növelése.

Kiemelt feladatok az önkormányzati sportfinanszírozásban:

- Tolna megye sportjának egészére, ennek részterületeire vonatkozó feladatok megoldása érdekében szükséges, hogy a meglévő forrásokkal az önkormányzatok a lehető leghatékonyabban gazdálkodjanak.
- A feladatok sokasága indokolja, hogy az önkormányzatok sportcélú kiadásainak növekedése a korábbi évekhez viszonyítva dinamikusabbá váljon,
- A támogatások odaitélésénél kapjon prioritást a szabadidő sport, a diáksport és az utánpótlás nevelés.
- A források elosztásánál szűnjön meg az „egyenlősdí” elv, helyette lépjen életbe a bátor differenciálás. Célszerű figyelembe venni az alábbi szempontokat: folyamatosság, állandóság, résztvevők száma, nézők száma, eredményesség
- Kapjon hangsúlyt a feladat- és programfinanszírozás a pályázatokba foglaltak teljesülésének ellenőrzésével.
- Külső forrásokhoz – központi költségvetés, megyei támogatás – az érintett pályázók biztosítsák a saját erőt.
- A lehetőségek alapos megvizsgálásával az érdekeltek csatlakozzanak az országos programokhoz.
- A megyei sportfeladatokat ellátó intézmény szakfeladati közvetlen költségei az integrált intézmény egészén belül az előzőekhez igazodó, dinamikus fejlesztésben részesüljenek.

Nemzetközi sportkapcsolatok

Világjelenség napjainkban, hogy a nemzetközi kapcsolatok tartalma a sport is.

Sok esetben jelent nyitást, a kontaktus felvételének előszobáját – s ezután más területek következnek, illetve következhetnek.

Megyénk nemzetközi kapcsolatai már korábban széles körben kialakultak. Közülük sok az élő, rendszeres, eseti, megszakításokkal folyamatos.

Szerencsére egyre több azon sportolók száma, akik a nemzeti válogatottak vagy egyesületeik színeiben rangos világversenyeken, viadalokon vesznek részt (asztalitenisz, atlétika, cselgáncs, kajak-kenu, kosárlabda, rádióamatőr, sakk, triatlon).

Számos sportágban rendeznek nemzetközi versenyeket, továbbá kupaversenyeket, tornákat, ahol egyesületük, illetve klubjuk képviselőiként állnak rajthoz itthon vagy külföldön a versenyzők (asztalitenisz, kajak-kenu, karate, kerékpár, kézilabda, kosárlabda, labdarúgás, lovassport, sakk, triatlon, úszás, cselgáncs). Ezek a rendezvények népszerűek és jól reklámozzák a sportágat. Hozzájárulnak a sportolók felkészítéséhez, a szakemberek tapasztalatcseréjének fórumai. Alkalmat kínálnak a sajátos nemzeti kultúrák megismertetésére és a sportbaráti kapcsolatok kialakítására. A kétoldalú kapcsolatok legtöbbször régi keletű, rendszeres találkozások jellemzik.

A testvér és partnermegyék (járások), városok, települések sportjáték csapatai, egyéni sportág-beli versenyzői több ízben találkoznak, kölcsönös vendéglátási alapon. A megyei önkormányzatok között német - Main-Tauber-Kreis és Bautzen - valamint között román - Gyulafehérvár és Brassó – megyével, illetve közigazgatási egységgel áll kapcsolatban. Labdarúgás, röplabda, úszás, ökölvívás, súlyemelés, cselgáncs sportágakban rendezett eseményeken volt lehetőség az erők összemérésére.

Sor került sportvezetők tapasztalat cseréjére is.

A megyei önkormányzat képviselője részt vesz a Duna-menti Tartományok Munkaközössége Sport és Ifjúsági Munkabizottsága munkájában, ahol lehetőség adódik kölcsönös tájékoztatásra, versenynaptárak kicserélésére, kölcsönös meghívások realizálására, ötletek begyűjtésére.

A sporttörvény a települési önkormányzatoknak lehetőségként ajánlja a helyi sportszervezetek támogatási módjaként az adottságaiknak megfelelő részvételt a nemzetközi kapcsolatokban, illetve közreműködést a nemzetközi sport népszerűsítésében.

Célok:

- Bekapcsolódás a nemzetközi sportéletbe, elsősorban tehetséges utánpótlás korú sportolók révén.
- Helyi sportszervezetek, önkormányzatok közvetlen nemzetközi sportkapcsolatainak bővítése.

Kiemelt feladatok a nemzetközi sportkapcsolatokban:

- A megyei önkormányzat vizsgálja meg annak lehetőségét, hogy a meglévő sportkapcsolatok milyen formában fejleszthetők tovább, milyen tartalommal tölthetők meg.
- Az önkormányzat szervezzen látogatást kölcsönösségi alapon a partnerekhez annak felderítésére, hogy milyen sportolói csoportok részére van fogadókészség versenyezésre, edzőtáborozásra, turisztikai program lebonyolítására.
- A Tolna megyei fogadó fél igyekezete arra irányuljon, hogy a vendégek ismerjék meg városainkat, községeinket, a nevezetességeket, olimpia rendezési elképzeléseinket, növelve ezzel szűkebb pátriánk imázsát.

- A Duna-menti Tartományok Munkaközössége Sport és Ifjúsági Munkabizottsága ülésein Tolna megye képviselője népszerűsítse a szövetségek rendezvényeit, lássa el az értekezlet résztvevőit szóróanyagokkal.